

HEPREALAIKIRJE
Ville Auvinen, TT
STI 26.2.2014

Uskon näköaloja

20. Hepr. 11

Edellinen luku loppuu Habakuk-sitaattiin, joka puhuu uskosta. Luku 11 alkaa määritelmällä, mitä usko on, ja sitten tuota määritelmää havainnollistetaan monien Vanhan testamentin uskon esikuvien avulla. Erityisesti on tärkeää, miten usko sai heidät toimimaan.

Meidät erottaa Jumalan todellisuudesta kaksi seikkaa: se on vielä tulevaisuudessa toivomme kohteena, ja se on näkymätön. Usko ylittää nämä kaksi. Uskossa se, mitä toivotaan ja on vielä tulevaisuudessa, on jo nyt todellisuutta, ja uskon silmä näkee näkymättömät asiat (vrt. Ef. 1:18). Edellisessä suomenkielisessä käännöksessä – kuten monissa muissakin käännöksissä – puhuttiin lujasta luottamuksesta, mutta kreikan sanan *hypostasis* on paras ymmärtää tarkoittavan ”todellisuus”.

Jakeessa 6 tulevat esiin uskon molemmat puolet. On uskottava että Jumala *on*, vaikka häntä ei voi nähdä, ja että hän *kerran palkitsee*, vaikka palkitseminen on vielä tulevaisuudessa. Samoin Nooan uskossa on molemmat puolet, kun hän uskoi sellaiseen, mikä ei vielä ollut nähtävissä.

Jakeet 13-16 ovat välikommentti, joka kiteyttää edellä luetellut uskon esikuvat. He olivat *etäältä nähneet*, siis jo nähneet jotain sellaista, mikä ei vielä ole todellisuutta luonnollisille aisteille. Luvatus kotimaan näkeminen oli antanut heille rohkeuden tunnustautua muukalaisiksi tässä maailmassa.

Abrahamin usko sai luottamaan Jumalan mahdollisuuksiin herättää kuolleet, Isakin siunaamaan poikansa ja Jaakobin siunaamaan Joosefin pojat ja ikään kuin näkemään heidän tulevaisuutensa. Mooseksen kohdalla esikuvia ovat Mooseksen vanhemmat, ja erityisesti Mooses itse, joka kiinnitti katseensa tulevaan palkintoon, siis näki sen mikä vielä oli näkymätöntä, ja siksi kieltäytyi Egyptin rikkauksista ja valitsi Jumalan kansan kärsimykset. Niin kirjeen lukijoidenkin olisi nyt tehtävä.

Luvun lopussa viitataan mm. Danieliin ja hänen ystäviinsä (Leijona ja roihuava tuli), Makkabealaisajan marttyyriihin (valitsivat paremman ylösnousemuksen), Sakarja, Jojadan poikaan ja Jeremiaan (kivitys), Jesajaan (poikkisahaaminen).

21. Hepr. 12:1-13

Kaikki edellä mainitut Vanhan liiton pyhät ovat nyt siirtyneet katsomoon, kannustusjoukkoihin, rohkaisemaan niitä, joiden osana on nyt juosta kilpailussa. Juoksijan on pantava pois kaikki sellainen, mikä tekee juoksemisen vaikeaksi, eikä mikään saa kietoutua jalkojen ympärille. Edellä kulkee – ja on kulkenut – Jeesus. Hän on myös täydellinen uskon esikuva, koska hän näki uskossa tulevan korotuksen ja siksi kesti ristin häpeän.

Jakeissa 4-11 viitataan kirjeen lukijoitten kokemaan vainoon. Toisaalta vaino ei (vielä) ole ollut niin ankaraa kuin edellisellä kerralla Neron aikaan, koska kukaan ei vielä ole joutunut

vuodattamaan vertaan. Toisaalta rohkaistaan ottamaan kaikki vaikeakin Jumalalta hänen kasvatuksenaan, joka todistaa kirjeen lukijoiden olevan Jumalan lapsia.

22. Hepr. 12:14–29

Luvussa 10 puhuttiin pyhityksestä kertakaikkisena tapahtumana. Nyt pyhityksestä puhutaan jatkuvana asiana. Jo (Jumalan silmissä) täydellisen pyhän on silti pyhityttävä elämältään. Varottavana vaihtoehtona on armon hukkaaminen, josta taas voi seurata turmio koko seurakunnalle. Taas kirjeen kirjoittaja muistuttaa seurakunnan vastuusta toinen toisistaan. Varoittavaksi esimerkiksi asetetaan nyt Esau, joka ei nähnyt näkymätöntä tulevaisuutta ja ojentanut elämänsä sen mukaan, vaan näki vain tämän hetken ja myi sen tähden esikoisuus oikeutensa keitosta.

Kirjeessä on jo monella tavalla vertailtu toisiinsa vanhaa ja uutta liittoa. Nyt vertailu tapahtuu puhumalla Siinaista ja Siionista, kahdesta vuoresta. Siinain vuorella annettiin Vanhan liiton laki. Jumalan pyhyys oli pelottava. Uuden liiton kansa kokoontuu taivaalliseen jumalanpalvelukseen taivaalliselle Siionin vuorelle Jumalan eteen yhdessä ”taivaan joukon ja kaikkien pyhien kanssa”. Meillä on pääsy Jumalan eteen Jeesuksen veren tähden, mutta yhä edelleen Jumala on pyhä. Siksi Uuden liitonkin aikana Jumalan omien kuuluu suhtautua Jumalaan ”pyhän pelon tuntein”.

23. Hepr. 13:1–6

Kirjeen viimeinen luku alkaa kirjeille tyypillisellä *pareneesilla* eli kehotuspuheella. Veljesrakkauteen kehoitetaan UT:n kirjeissä usein – se on kristittyjen tuntomerkki. Rakkaus tulee näkyviin konkreettisesti mm. vieraanvaraisuutena. Vankien ja kidutettujen muistaminen lienee ollut kirjeen vastaanottajille ajankohtainen kehotus.

Qumranissa varoitettiin Belialin pauloista, jotka olivat haureus, ahneus ja pyhäkön saastutus. Seksuaalisen ja taloudellisen elämänpiirin synnit ovat usein esillä myös UT:n teksteissä. Avioliiton kunnioittaminen voi yhtä hyvin tarkoittaa avioliittoon vihkimisen kunnioittamista (*gamos*), ja siten varoittaa mm. esiaviollisista suhteista (vrt. j. 4. *pornous*), ja aviovuoteen häpäiseminen taas on avionrikkomista (vrt. j. 4. *moikhous*). Ahneuteen on vastalääkkeenä luottamus Jumalan lupauksiin siitä, että hän pitää huolen.

24. Hepr. 13:7–19

Jo edesmenneiden johtajien muistaminen ja heidän esimerkkinsä seuraaminen on tärkeää, etteivät uudet, vieraat ja eksyttävät opit pääse vallalle. Mahdollisesti seurakunnassa oli ruvettu noudattamaan joitain juutalaisia ruokasäädöksiä. Niistä ei ole hyötyä, ja sitä paitsi meillä on jotain parempaa: saamme syödä suuren sovituspäivän uhria ehtoollisessa.

Kehotus lähteä leirin ulkopuolelle liittyy kirjeen vastaanottajien akuuttiin tilanteeseen. Jumalanpalvelukseen osallistuminen saattaa yhteiskunnassa häpeälliseen asemaan, mutta siihen on suostuttava Jeesuksen esimerkkiä seuraten. Kristittyjen tehtävä on uhrata ylipapin Jeesuksen kautta kiitosuhria jumalalle, johon kuuluu sekä suusannallinen tunnustus ja kiitos että käytännön auttaminen omastaan uhraamalla.

25. Hepr. 13:20-25

Loppurukouksessa mainitaan ensimmäisen kerran Jeesuksen ylösnousemus, vaikkakin se on ollut taustaoletuksena monessa kohdassa. Rukous päättyy tavanomaiseen doksologiaan eli Jumalan ylistykseen.

Kirjeen kirjoittaja itsekin tietää kirjoittaneensa toisaalta ehkä vaikeasti sulatettavaa, syvällistä opetusta että hyvin vakavaa kehotusta. Siksi hän pyytää lukijoitaan kestämaan nämä kehotuksen sanat.